



HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
5070-22

meddelad i Stockholm den 6 december 2023

KLAGANDE

Allmänna ombudet för socialförsäkringen
103 51 Stockholm

MOTPART

AA

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Sundsvalls dom den 20 juni 2022 i mål nr 1810-20

SAKEN

Sjukpenning

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen bifaller överklagandet och förklarar att AA inte har rätt till mer än halv sjukpenning för den 20 och den 21 april 2017.

BAKGRUND

1. Sjukpenning får inte lämnas för längre tid tillbaka än sju dagar före den dag då anmälan om sjukdomsfallet gjordes till Försäkringskassan. Detta gäller dock inte om det har funnits hinder mot att göra en sådan anmälan eller det finns särskilda skäl för att sjukpenning ändå bör lämnas.

2. AA sjukanmäldes under 2016 och fick sjukpenning i varierande omfattning till mitten av februari 2019. I februari 2019 ansökte hon om hel sjukpenning för den 20 och den 21 april 2017 med anledning av migrän. Hon hade tidigare fått halv sjukpenning för dessa dagar på grund av nedsättning av arbetsförmågan som orsakats av ett annat sjukdomstillstånd än migrän. Försäkringskassan beviljade henne hel sjukpenning för de aktuella dagarna.
3. Allmänna ombudet för socialförsäkringen överklagade till Förvaltningsrätten i Falun och yrkade att förvaltningsrätten skulle ändra beslutet och förklara att AA inte hade rätt till mer än halv sjukpenning för de två dagarna eftersom hon inte hade gjort sjukanmälan i tid. Förvaltningsrätten gjorde bedömningen att anledningen till arbetsoförmågan och dess omfattning kan ändras flera gånger under en sjukperiod i ett pågående sjukpenningärende utan att ett nytt sjukdomsfall inträffar. Förvaltningsrätten fann därför att det inte hade krävts någon ny sjukanmälan i samband med AAs försämrade arbetsförmåga i april 2017 och avslog överklagandet.
4. Allmänna ombudet överklagade till Kammarrätten i Sundsvall som avslog överklagandet. Kammarrätten fann att den sjukdom AA ansökt om hel sjukpenning för var ett nytt sjukdomsfall och att det därför hade krävts en ny sjukanmälan inom sju dagar. Kammarrätten fann emellertid att det, utifrån bl.a. det sätt som Försäkringskassan tillämpade reglerna på, inte hade funnits anledning för AA att anta att hon behövde göra en ny sjukanmälan. Det förelåg därför särskilda skäl för att bevilja henne hel sjukpenning för den 20 och den 21 april 2017.

YRKANDEN M.M.

5. *Allmänna ombudet* yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen, med ändring av underinstansernas avgöranden, ska förklara att AA inte har rätt till mer än halv sjukpenning för den 20 och den 21 april 2017.

6. AA har inte yttrat sig i målet.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet

7. Frågan i målet är vad som avses med begreppet sjukdomsfall i socialförsäkringsbalken.

Rättslig reglering m.m.

8. Av 27 kap. 2 § socialförsäkringsbalken framgår att en försäkrad har rätt till sjukpenning vid sjukdom som sätter ned hans eller hennes arbetsförmåga med minst en fjärdedel. Som sjukperiod anses enligt 26 § första stycket 1 tid då en försäkrad i oavbruten följd lider av sjukdom som avses i 2 §. Detta gäller även om sjukpenning inte har utgått under hela tiden (HFD 2018 ref. 69).
9. Sjukpenning får, enligt 17 §, inte lämnas för längre tid tillbaka än sju dagar före den dag då anmälan om sjukdomsfallet gjordes till Försäkringskassan. Detta gäller dock inte om det har funnits hinder mot att göra en sådan anmälan eller det finns särskilda skäl för att förmånen ändå bör lämnas.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

Begreppet sjukdomsfall

10. Den fråga som Högsta förvaltningsdomstolen först har att pröva är om en försämring av en försäkrads hälsotillstånd och nedsättning av dennes arbetsförmåga som inträffar under en pågående sjukperiod ska betraktas som

ett nytt sjukdomsfall, som ska anmälas till Försäkringskassan inom sju dagar för att rätt till sjukpenning ska föreligga.

11. Bestämmelsen i 27 kap. 17 § socialförsäkringsbalken har i nu aktuellt hänseende i stort sett varit oförändrad sedan den infördes genom 1947 års lag om allmän sjukförsäkring som trädde i kraft 1955.
12. I det betänkande som låg till grund för lagstiftningen uttalade socialvårds-kommittén att det inte var lämpligt eller ens möjligt att i lagtexten ge en definition av sjukdomsbegreppet. Vid bedömningen av om det förelåg en sjukdom skulle man i första hand hålla sig till vad som enligt vanligt språkbruk och gängse läkarvetenskaplig uppfattning var att anse som sjukdom. Med denna utgångspunkt ansåg kommittén att som sjukdom kunde betecknas varje onormalt kropps- eller själstillstånd som inte sammanhänge med den normala livsprocessen (SOU 1944:15 s. 162).
13. Av propositionen till ikraftträdandet av 1947 års lag framgår följande. Med uttrycket sjukdomsfall åsyftas sådant sjuklighetstillstånd som föranleds av en och samma sjukdom. Med sjukdom avses dock inte själva sjukdoms-benämningen. En ny infektion av samma slag som en tidigare infektion ska alltså räknas som en ny sjukdom. Uttrycket sjukdomsfall bör begränsas till att avse varje sådant tillstånd som medför rätt till sjukpenning. Den tid under vilken sådant tillstånd varar i oavbruten följd bör betecknas sjukperiod. Vad sist sagts bör gälla även om ny sjukdom tillstöter under pågående sjukperiod (prop. 1953:178 s. 185).
14. Motivet för anmälningsskyldigheten i samband med sjukdomsfall är främst att Försäkringskassan ska kunna kontrollera att förutsättningarna för sjukpenning är uppfyllda. Att anmälan görs i samband med att ett sjukdomsfall inträffar har också ansetts ha betydelse för Försäkringskassans arbetsrutiner och för effektiviteten i Försäkringskassans arbete och även för dess möjligheter att

kunna vidta rehabiliterande åtgärder (se rättsfallet FÖD 1988:12 och där gjorda hänvisningar, jfr även prop. 2013/14:4 s. 58).

15. Mot bakgrund av vad som anförts i förarbetena till 27 kap. 17 § socialförsäkringsbalken och syftet med anmälningsskyldigheten bör begreppet sjukdomsfall förstås så att det utgör ett nytt sjukdomsfall om den försäkrade under en pågående sjukperiod drabbas av ett försämrat hälsotillstånd med ytterligare nedsättning av arbetsförmågan och detta inte beror på den sjukdom som sedan tidigare legat till grund för sjukpenning. Av detta följer att sjukpenning med anledning av det försämrade hälsotillståndet inte får lämnas för längre tid tillbaka än sju dagar före den dag då anmälan gjordes till Försäkringskassan.

Bedömningen i detta fall

16. AA ansökte i februari 2019 om hel sjukpenning för den 20 och den 21 april 2017, då hon under en pågående sjukperiod fick halv sjukpenning. Det har inte kommit fram annat än att det var fråga om en försämring av hennes hälsotillstånd, som inte hade något samband med den sjukdom som hade lett till att hon sedan tidigare fick halv sjukpenning.
17. När AAs hälsotillstånd försämrades den 20 april 2017 var det enligt Högsta förvaltningsdomstolen fråga om ett nytt sjukdomsfall. Hon skulle därmed ha gjort en sjukanmälan inom sju dagar från detta datum för att ha rätt till ytterligare sjukpenning, vilket hon inte gjorde.
18. Sjukpenning får dock, enligt 27 kap. 17 § andra meningen socialförsäkringsbalken, lämnas för längre tid tillbaka än sju dagar före den dag då anmälan om sjukdomsfallet gjordes till Försäkringskassan om det har funnits hinder mot att göra en sådan anmälan eller det finns särskilda skäl för att förmånen ändå bör lämnas.

19. Det har inte kommit fram att det funnits hinder för AA att göra en sjukanmälan tidigare. Det har inte heller framkommit särskilda skäl för att AA ändå bör beviljas utökad sjukpenning. Allmänna ombudets överklagande ska därför bifallas.

I avgörandet har deltagit justitieråden Helena Jäderblom, Margit Knutsson, Inga-Lill Askersjö, Leif Gäverth och Martin Nilsson.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Jenny Björstrand.